

**РІШЕННЯ
СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ
ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ**

Спеціалізована вчена рада PhD 16665
Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського
Національна академія наук України, м. Київ,
прийняла рішення щодо присудження

Курасовій Сніжані Ігорівні

ступеня доктора філософії з галузі знань 02 – Культура і мистецтво
на підставі прилюдного захисту дисертації

**«Охорона та збереження нематеріальної культурної спадщини України в
умовах розвитку цифрового суспільства: бібліотекознавчий аспект»**

за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа

Здобувачка ступеня доктора філософії **Курасова Сніжана Ігорівна**, 1994 року народження, громадянка України. Освіта вища: закінчила у 2017 р. Національну академію керівних кадрів культури і мистецтв, отримала диплом магістра з відзнакою за спеціальністю «Документознавство та інформаційна діяльність». У 2022–2026 рр. – аспірантка Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (денна форма навчання) Національна академія наук України, м. Київ за акредитованою освітньо-науковою програмою третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти спеціальності 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського НАН України від «16» липня 2026 року № 47-осн у складі:

Голова разової спеціалізованої вченої ради:

Удовик Володимир Миколайович, доктор наук з соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, директор Фонду Президентів України НБУВ.

Рецензент:

Ковтанюк Юрій Славович, кандидат історичних наук, старший дослідник, заступник генерального директора Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського з наукової роботи.

Офіційні опоненти:

Біловус Леся Іванівна, доктор історичних наук, професор, професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Західноукраїнського національного університету;

Горбань Юрій Іванович, кандидат культурології, професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності та зв'язів з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв;

Вовк Наталія Степанівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка».

На засіданні «08» вересня 2026 року разова спеціалізована вчена рада прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа з галузі знань 02 «Культура і мистецтво» на підставі публічного захисту дисертації «Охорона та збереження нематеріальної культурної спадщини України в умовах розвитку цифрового суспільства: бібліотекознавчий аспект».

Дисертаційну роботу виконано в Національній бібліотеки України імені В.І. Вернадського Національної академії наук України, м. Київ.

Науковий керівник: **Дубровіна Любов Андріївна**, доктор історичних наук, професор, член-кореспондент НАН України, генеральний директор Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису. Вона є завершеною і самостійною науковою працею, що присвячена актуальній темі дослідження, висвітлює значущі для сучасної науки питання, має наукову новизну та практичну цінність, містить низку нових, актуальних та достовірних результатів, що засвідчують важливість проведеного дослідження для сучасної науки.

Здобувачка має 14 наукових праць опублікованих в Україні, серед яких: 5 статей у наукових фахових виданнях (3 статті у співавторстві), затверджених МОН України, 1 стаття у виданні включеному до міжнародної наукометричної бази Scopus, 8 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних та всеукраїнських наукових та науково-практичних конференцій:

1. Добровольська В. В., Курасова С. І. Проектна діяльність як інструмент збереження культурної спадщини України в умовах воєнного стану: реставрація, цифровізація та просвітницькі практики. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2026. № 1. С. 76–82. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2026.356337>

2. Курасова С. І. Цифрова репрезентація нематеріальної культурної спадщини України в бібліотечно-інформаційних проектах. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2025. № 4. С. 74–80. DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.4.2025.351586>

3. Курасова С. Цифровізація бібліотек: проблеми, перспективи та інноваційні підходи до збереження нематеріальної культурної спадщини. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2025. Вип. 76. С. 133–146. DOI: <https://doi.org/10.15407/np.76.133>

4. Сергій Литвин, Сніжана Добровольська [Курасова]. Хмарні сервіси в бібліотеках України: проблема безпеки даних і ресурсів в умовах цифрової

трансформації. *Вісник Книжкової палати України*. 2025. №4. С. 45–52.
DOI: [https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.4\(345\).45-52](https://doi.org/10.36273/2076-9555.2025.4(345).45-52)

5. Білушак Т. М., Добровольська [Курасова] С. І. Європейські та національні аспекти охорони, збереження та популяризації нематеріальної культурної спадщини: цифрові колекції у вебінформаційному середовищі. *Бібліотекознавство. Документознавство. Інформологія*. 2023. № 1. С. 41–52.
DOI: <https://doi.org/10.32461/2409-9805.1.2023.276764>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради та присутні на захисті фахівці:

1. **Удовик Володимир Миколайович**, доктор наук з соціальних комунікацій, старший науковий співробітник, директор Фонду Президентів України НБУВ. Оцінка позитивна, без зауважень.

2. **Ковтанюк Юрій Славович**, кандидат історичних наук, старший дослідник, заступник генерального директора Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського з наукової роботи. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1). У дисертації обґрунтовано важливу роль бібліотек у процесах цифрового документування та збереження нематеріальної культурної спадщини. Водночас дискусійним залишається питання розмежування функцій бібліотек, архівів і музеїв у формуванні інтегрованого цифрового середовища збереження нематеріальної культурної спадщини та визначення провідної інституції або державного органу в цьому процесі.

2). Авторкою запропоновано модель бібліотечно-інформаційного забезпечення охорони, збереження та використання нематеріальної культурної спадщини України. Водночас потребує подальшого обговорення питання можливостей її практичного впровадження на загальнодержавному рівні з урахуванням ресурсних, технологічних та організаційних відмінностей між бібліотеками різних типів.

3). У роботі значна увага приділена цифровим технологіям і хмарним сервісам як інструментам збереження нематеріальної культурної спадщини. Разом з тим дискусійним залишається питання забезпечення автентичності, достовірності, також постійного та тривалого збереження цифрових репрезентацій нематеріальної культурної спадщини, особливо тих її елементів, що існують переважно у формі живих практик і традицій.

3. **Біловус Леся Іванівна**, доктор історичних наук, професор, професор кафедри інформаційної та соціокультурної діяльності Західноукраїнського національного університету. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1). Потребує уточнення методика порівняльного аналізу цифрових ресурсів нематеріальної культурної спадщини. У дослідженні здійснено зіставлення українських та європейських цифрових колекцій за інформаційно-комунікаційними характеристиками (мультимедійність, інтерактивність,

залучення користувачів, використання семантичних технологій, інтегрованість у ширші інформаційні екосистеми). Водночас методологічний апарат дисертації передбачає також застосування вебметричного аналізу для оцінювання інформаційної наповненості, структури, доступності, інтегрованості та комунікаційної активності вебресурсів. На нашу думку, дослідження виграло б від чіткішого представлення процедури такого оцінювання: принципів формування вибірки ресурсів, конкретних індикаторів за кожним критерієм та способу визначення рівня їх прояву. Це зробило б результати порівняння більш відтворюваними та методично прозорими.

2). Виникає питання щодо практичної верифікації запропонованої авторської моделі бібліотечно-інформаційного забезпечення охорони, збереження та використання нематеріальної культурної спадщини. Модель є одним із центральних результатів дисертації, логічно узагальнює інституційні, ресурсні, технологічно-інформаційні, комунікаційні та інші складові дослідження. Водночас у роботі вона представлена насамперед на концептуальному рівні. На наш погляд, перспективним напрямом продовження дослідження могла б стати її апробація в діяльності конкретної бібліотеки, мережі бібліотек або міжінституційного проекту з метою перевірки функціональності окремих компонентів і механізмів їх взаємодії. У зв'язку з цим цікаво було б почути бачення дисертантки щодо можливих форм пілотного впровадження запропонованої моделі.

3). Окремого уточнення потребує співвідношення задекларованого у вступі та фактично представленого в першому розділі методичного інструментарію. У підрозділі 1.2 поряд із загальнонауковими методами авторка докладно характеризує структурно-функціональний метод, документний і контент-аналіз, вебметричний аналіз, метод кейс-стаді та моделювання інформаційно-комунікаційних процесів. Така деталізація загалом є позитивною, однак для більшої методологічної цілісності роботи доцільно було б забезпечити повну відповідність між переліком методів, заявленим у вступі, і тими методами, які фактично використовуються та описуються в основному тексті дисертації.

4. **Горбань Юрій Іванович**, кандидат культурології, професор, завідувач кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв. Оцінка позитивна із зауваженнями:

1). У дисертації переконливо обґрунтовано положення про конвергенцію документальної та нематеріальної культурної спадщини, а НКС розглядається, зокрема, як об'єкт цифрового документування та інформаційної репрезентації. Водночас виникає дискусійне питання щодо меж такого отождолення: цифровий запис, опис, аудіовізуальна фіксація чи мультимедійна колекція є лише репрезентацією живої культурної практики, але не самою нематеріальною культурною спадщиною. Чи не існує ризику, що в процесі цифровізації НКС її динамічний, контекстуальний і комунікативний характер буде частково

редуковано до статусу інформаційного ресурсу? Яким чином запропонована авторкою модель забезпечує збереження саме живої практики та її зв'язку з носіями, а не лише цифрового документа про неї?

2). Авторка визначає сучасну бібліотеку як інформаційного посередника, цифровий архів, комунікаційну платформу та центр культурної медіації, що істотно розширює традиційне розуміння її функцій. Водночас значна частина процесів охорони НКС – ідентифікація її носіїв, верифікація автентичності, передача знань від покоління до покоління, визначення допустимих форм публічного представлення – безпосередньо пов'язана з діяльністю громад та інших інституцій пам'яті. У зв'язку з цим хотілося б уточнити: де, на думку дисертантки, проходять межі компетенції бібліотеки у сфері охорони НКС і яким має бути оптимальне співвідношення ролей бібліотек, музеїв, архівів, органів державної влади та самих спільнот – носіїв НКС?

3). У роботі слушно акцентовано увагу на необхідності використання мультимедійних технологій, семантичного опису, хмарних сервісів, VR/AR та інших цифрових інструментів для збереження й популяризації НКС. Разом із тим виникає питання щодо критеріїв оцінювання ефективності їх застосування. Чи можна вважати вищий рівень технологічності цифрового ресурсу – його мультимедійність, інтерактивність або використання VR/AR – безумовною перевагою з погляду саме збереження нематеріальної культурної спадщини? Які критерії, запропоновані в дисертації, дають змогу відрізнити технологічну інноваційність від її реальної культурної та науково-інформаційної ефективності?

4). Особливий інтерес викликає запропонована в підрозділі 3.4 модель бібліотечно-інформаційного забезпечення охорони, збереження та використання НКС, яка передбачає інтеграцію суб'єктного, ресурсного, технологічно-інформаційного, комунікаційного та результативного блоків. Водночас модель має достатньо широкий і комплексний характер, що актуалізує питання її практичної операціоналізації. Які саме показники або індикатори, на думку авторки, доцільно використовувати для оцінювання ефективності функціонування цієї моделі в конкретній бібліотеці або бібліотечно-інформаційній системі? Чи передбачає модель можливість поетапного впровадження з урахуванням різного рівня ресурсного, кадрового та технологічного забезпечення українських бібліотек?

5. Вовк Наталія Степанівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціальних комунікацій та інформаційної діяльності Національного університету «Львівська політехніка». Оцінка позитивна із зауваженнями:

1). У підрозділі 3.3, присвяченому хмарним технологіям, авторка детально аналізує переваги використання різних типів хмар та моделей обслуговування. Проте поза увагою авторки залишився детальний аналіз

специфічних ризиків кібербезпеки та збереженості даних при повному переході бібліотек на закордонні хмарні платформи в умовах воєнного стану, що є критично важливим для забезпечення безперервності збереження НКС.

2). У підрозділі 3.3 здобувачка розглядає низку законодавчо-правових документів, що нормують правові відносини в інформаційній сфері (зокрема щодо обробки та захисту персональних даних, захисту інформації та організації електронних комунікацій). Водночас у контексті посилення євроінтеграційних процесів та гармонізації національних стандартів із європейськими доцільно було б розширити аналіз у сфері захисту персональних даних та додатково розглянути положення Загального регламенту про захист даних (GDPR), що є ключовим міжнародним стандартом у цій сфері та має безпосередній вплив на транскордонний обмін даними у GLAM-секторі.

Результати відкритого
голосування:

«За» – 5 членів ради,

«Проти» – 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування спеціалізована вчена рада PhD 16665 Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського Національної академії наук України, м. Київ, присуджує **Курасовій Сніжані Ігорівні** ступінь доктора філософії з галузі знань 02 – Культура і мистецтво за спеціальністю 029 – Інформаційна, бібліотечна та архівна справа.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова спеціалізованої
вченої ради
PhD 16665

(підпис)

Володимир УДОВИК

(власне ім'я та прізвище)